

BILAN

RAPPORT 2009/36

Hilversum (NH), Larenseweg 34 - 36

Ecologische quickscan Flora- en faunawet

in opdracht van Dudok Wonen

Rapport-ID

Titel	Hilversum (NH), Larenseweg 34 - 36. Ecologische quickscan Flora- en faunawet.
ISSN	1572-3194-2009/36
Rapportnummer	2009/36
Aantal pagina's	28
Opdrachtgever	Dudok Wonen
Contactpersoon opdrachtgever	Mw. S. Keulemans
Onderzoekskader	herinrichting van de locatie
Projectleider BILAN	Mw. C. de Vugt
Auteur(s)	Mw. C. de Vugt
Kaarten en afbeeldingen	Mw. C. de Vugt
Datum definitief	17-03-2009
Digitale versie	ja
Verzending definitief aan	Opdrachtgever
Akkoord BILAN	Dhr. C. Witteveen Directeur

BILAN

B: Fontys Hogescholen, Mollergebouw
Prof. Goossenslaan 1-01, ruimte A 1.16, Tilburg
P: Postbus 90903, 5000 GD TILBURG
T: 0877 876322
F: 013 5360051
E: bilan@fontys.nl
W: www.bilan.nl

© BILAN 2009

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch databestand of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding.....	9
1.1 Administratieve gegevens project	9
1.2 Beschrijving van het plangebied	9
1.3 Wet- en regelgeving	11
2 Methode	13
3 Resultaten.....	14
3.1 Bureauonderzoek	14
3.2 Veldinspectie	14
3.3 Resultaten overige soorten	17
4 Indicerend vlermuizenonderzoek	18
4.1 Doelstelling	18
4.2 Methoden van het onderzoek	18
4.3 Uitvoering en resultaten van het onderzoek	18
5 Conclusie met betrekking tot de Flora- en faunawet	19
5.1 Beschermde soorten	19
5.2 Ontheffingen en maatregelen.....	19
6 Literatuur.....	23
Bijlage 1: Vlermuizen en de wet	25
Bijlage 2: Beeldkwaliteitsplan Larenseweg	27
Bijlage 3: Rapportage natuurloket	28

Figuren

Fig. 1: Ligging van het plangebied	10
Fig. 2: Het plangebied in vogelvlucht	10
Fig. 3: Noordwestgevels van de panden aan de Larenseweg.....	15
Fig. 4: Ontluchtingsroosters in de spouwmuur.	15
Fig. 5: Kieren aan buitenzijde van het pand aan de Larenseweg 34.....	15
Fig. 6: Larenseweg 36.	16
Fig. 7: Kieren tussen de gevelplaten en loodslabben.	16

Samenvatting

In opdracht van Dudok Wonen (d.d. 29 september 2008) voerde BILAN in september 2008 een ecologische quickscan flora- en faunawet uit voor het plangebied Hilversum (NH), Larenseweg 34 - 36. Het onderzoek werd verricht in het kader van herbestemming van deze locatie.

In het plangebied werden huismuis en gewone pad waargenomen. Van beide soorten heeft de pad een tabel-1-status van de Flora- en faunawet, de huismuis heeft geen status.

Op grond van literatuuronderzoek en veldbezoek worden de juridisch zwaarder beschermde gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger verwacht.

Het Ministerie van LNV verleent voor soorten met een tabel-3-status alleen ontheffing, wanneer kan worden aangetoond dat de gunstige staat van instandhouding door de voorgestelde ingrepen niet wordt aangetast. Voor vleermuizen wordt vervolgonderzoek noodzakelijk geacht, omdat ontheffing alleen aangevraagd kan worden als soorten daadwerkelijk zijn aangetoond.

Voor algemeen beschermde soorten met een tabel-1-status van de Flora- en faunawet geldt op voorhand een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht.

Ten aanzien van broedvogels is het aan te bevelen werkzaamheden buiten het broedseizoen, dat loopt van 15 maart tot 15 juli, te laten plaatsvinden. Het broedseizoen valt samen met de kwetsbare periode van kleine grondgebonden zoogdieren.

1 Inleiding

In opdracht van Dudok Wonen (d.d. 29 september 2008) voerde BILAN in september 2008 een ecologische quickscan flora- en faunawet uit voor het plangebied Hilversum (NH), Larenseweg 34 - 36.

Het onderzoek werd verricht in het kader van herinrichting van de locatie. Doel van het onderzoek was te bepalen of beschermde soorten in het plangebied aanwezig zijn, dan wel verwacht kunnen worden. Er werd gekeken naar mogelijk aanwezige natuurwaarden van het plangebied zelf en van de directe omgeving.

Daarnaast zijn de panden visueel geïnspecteerd op potentiële aanwezigheid van vleermuizen, zowel aan de binnen- als aan de buitenzijde.

Er zal een inschatting worden gemaakt van de gevolgen voor de aanwezige flora en fauna van de ingrepen. Er zullen aanbevelingen worden gedaan over eventueel vervolgonderzoek. Ook worden er aanbevelingen gedaan over eventuele ontheffingen op de Flora- en faunawet.

1.1 Administratieve gegevens project

Plangebied	Hilversum (NH), Larenseweg 34 - 36
Oppervlakte	8000 m ²
Opdrachtgever	Dudok Wonen
Uitvoerder	BILAN
BILAN projectcode	B3222

1.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied ligt in de kern van Hilversum (zie Fig. 1), aan de Larenseweg.

Het plangebied bestaat overwegend uit bebouwing met verhard erf. Het pand aan de Larenseweg 36 is een voormalige melkfabriek met enkele losstaande bijgebouwen. Het pand aan de Larenseweg 34 is een woning met aansluitend een bedrijfshal.

Ten zuidwesten grenst het plangebied aan een kantoorpand, ten noordoosten aan een woning. In het zuidoosten begrenzen achtertuinen van de woningen aan de Eemnesserweg het plangebied. Er zijn plannen om van het bedrijfspand de aanbouwen te slopen en het pand inwendig te verbouwen tot appartementencomplex. De bijgebouwen en het pand aan de Larenseweg zullen gesloopt worden. Op dit deel van het plangebied zullen onder andere eensgezinswoningen gerealiseerd worden. Het gehele plangebied zal onderkelderd worden.

Fig. 1: Ligging van het plangebied.
Bron: Google Earth.

Fig. 2: Het plangebied in vogelvlucht.
Bron: Live Maps.

1.3 Wet- en regelgeving

In de Flora- en faunawet worden in het wild levende, veelal kwetsbare plant- en diersoorten beschermd. De bescherming is gericht op het voortbestaan van soorten en geregeld in de Flora- en faunawet, de Habitatrichtlijn en/of de Vogelrichtlijn. Deze wet- en regelgeving stelt eisen aan de uitvoering van projecten die nadelige effecten hebben op specifieke natuurwaarden en/of soorten.

De Flora- en faunawet is aangevuld met een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)¹ inzake artikel 75 van de Flora- en faunawet. De AMvB betreft onder meer (hoofdstuk 1.3.3) de vrijstelling van verbodsbepalingen. De beschermde soorten zijn opgenomen in tabellen waarop verschillende beschermingsregimes van toepassing zijn, de zogeheten tabel-1- en/of -2-status en/of -3-status.

De wet kent ten aanzien van inheemse soorten een zorgplicht en verbodsbepalingen.

1.3.1 Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij' - beginsel. Beschermen staat voorop, ingrijpen is een uitzondering. De wet vereist dat zorgvuldig met dieren wordt omgegaan. Deze 'zorgplicht' houdt in dat iedereen:

- voldoende zorg in acht neemt voor alle in het wild voorkomende dieren en hun leefomgeving;
- die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

1.3.2 Verbodsbepalingen

Voor inheemse diersoorten zijn er, naast de zorgplicht (art. 2), ook verschillende verbodsbepalingen van toepassing:

- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (art. 9);
- het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten (art. 10);
- het is verboden nesten, hollen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (art. 11);
- het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (art. 12).

1.3.3 Ontheffing

Voor soorten van de Flora- en faunawet die in tabel-3 worden genoemd kan, onder andere bij activiteiten gericht op ruimtelijke ontwikkeling of herinrichting waarbij nadelige gevolgen niet kunnen worden

¹ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten d.d. 12 december 2001, laatst gewijzigd 23-10-2007. Bron: www.overheid.nl

uitgesloten, een ontheffingsaanvraag worden ingediend om die activiteiten toch uit te voeren. Hiervoor is een uitgebreide toets noodzakelijk.

De zorgplicht en de plicht tot voorkomen, beperken of ongedaan maken (vermijden, mitigeren en compenseren) blijft gelden, maar ontheffing van de verbodsbepalingen kan worden verleend wanneer:

- er geen alternatief bestaat voor de ingreep, dat wil zeggen, geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
- er sprake is van een in of bij wet genoemd belang, en
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Ontheffingen kunnen alleen worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) indien de soort daadwerkelijk is aangetoond.

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van (periodiek) bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw, bestendig gebruik, of uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkelingen vallen onder de in de wet genoemde belangen.

1.3.4 Gunstige staat van instandhouding van de soort

Met betrekking tot gunstige staat van instandhouding van de soort gaat het om 'populaties van de soort' in hun natuurlijke habitat. Het gaat daarom niet om de populatie van de soort op Nederlandse (of Europese) schaal, maar in kwalitatieve zin om de lokale populatie op de locatie of verblijfplaats waar de soort is aangetroffen.

Effecten worden op kwalitatief niveau beoordeeld, dat wil zeggen dat gekeken wordt of de locatie, de verblijfplaats of het gebied de functie voor de populatie houdt. Mitigerende en compenserende maatregelen worden op dezelfde kwalitatieve niveau genomen.

Pas in tweede instantie wordt gekeken naar de gunstige staat van instandhouding van lokale, regionale en landelijke populaties.

1.3.5 Gedragscodes

Wanneer het gaat om bestendig beheer en onderhoud in de land- of bosbouw kan op basis van een door de Minister goedgekeurde gedragscode vrijstelling worden verregen voor verbodsbepalingen ten aanzien van onder de Flora- en faunawet algemeen en strikt beschermde soorten (tabel 2 en 3). De zorgplicht blijft daarbij echter gewoon gelden.

Meer informatie over de uitwerking van de Flora- en faunawet is te vinden in de brochure "Buiten aan het werk – houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten!" op de website van het Ministerie van LNV.

In bijlage 1 wordt de wetgeving met betrekking tot de vleermuizen nader toegelicht.

2 Methode

Naast een korte veldinspectie werden voor deze ecologische quickscan diverse bronnen geraadpleegd zoals Natuurloket, de digitale groene atlas van de provincie en verspreidingsatlassen van diverse soortengroepen.

Het plangebied werd bezocht op 30 september 2008. Tijdens deze inspectie werd gekeken naar de aanwezige ruimtelijke structuren en beschikbare biotopen voor flora en fauna.

Daarnaast zijn de gebouwen visueel geïnspecteerd op het voorkomen van vleermuizen en / of sporen ervan. Het bedrijfspand werd ook aan de binnenzijde geïnspecteerd.

Op basis van *expert judgement* werd een inschatting gemaakt over mogelijke aanwezigheid van de door de Flora- en faunawet beschermde soorten.

Het plangebied werd beoordeeld op het verwachte voorkomen van de volgende soortgroepen:

- vaatplanten
- zoogdieren
- broedvogels
- amfibieën
- vissen
- reptielen
- libellen en dagvlinders
- overige ongewervelden

3 Resultaten

3.1 Bureauonderzoek

Ruimtelijk beleid

Het plangebied is omgeven door stedelijk gebied en bevindt zich op 1000 meter van een planologisch beschermd natuurgebied zoals vastgelegd in de Ecologische Hoofdstructuur en/of Natura-2000.

Het plangebied bevindt zich in de Stedelijke Vernieuwingswijk Over 't Spoor gericht op het verbeteren van de woon- en leefomgeving in een stad.

De voormalige melkfabriek (Larenseweg 34) heeft de status van gemeentelijk monument, waarvoor reeds een nieuwe bestemming is vastgesteld in een bestemmingsplan.

Bij de herinrichting van het gebied zal de noordgevel van het pand met de schaaldaken goed in het zicht moeten komen (zie Bijlage 2: Beeldkwaliteitsplan Larenseweg).

Natuurloket

Voor het plangebied werd kilometerhok 141,471 geraadpleegd (zie Bijlage 3: Rapportage natuurloket). Het kilometerhok is in het verleden matig onderzocht op zoogdieren en dagvlinders. Voor de overige soortgroepen is het kilometerhok slecht tot niet onderzocht. Binnen de soortgroep zoogdieren zijn er soorten aangetroffen die beschermd worden door de Flora- en faunawet als ook de Habitatrichtlijn.

Het plangebied vormt voor de soortgroepen vaatplanten, zoogdieren en vogels potentieel een geschikte habitat.

Bij de databank waarneming.nl zijn geen waarnemingen bekend van (erg) zeldzame soorten binnen een straal van 5 kilometer.

3.2 Veldinspectie

Het plangebied ligt in de kern van Hilversum, ten oosten van de spoorlijn. In dit wijkdeel wisselen bedrijven en woningen elkaar af.

Plangebied: Larenseweg 34

Dit bedrijfsstrand is een voormalige, naoorlogse melkfabriek. Het gehele terrein was verhard. Een kleine groenstrook bevond zich aan de straatzijde (Larenseweg). Het overige deel van dit perceel was geasfalteerd. Op het terrein bevonden zich aan de achterzijde enkele bijgebouwen, waaronder een kantoor met aansluitend een overkapping, enkele loodsen en een schoorsteen.

Deze bakstenen schoorsteen had op een hoogte van ongeveer twee meter luchtgaten, waardoor deze goed toegankelijk is voor vleermuizen. Het was niet mogelijk de schoorsteen aan de binnenzijde te inspecteren. Wanneer in de schoorsteen de luchtlaag stagneert, is de schacht zeer geschikt als verblijfplaats voor vleermuizensoorten.

Het bedrijfsstrand was aan de voorzijde opgetrokken uit beton, de zijgevels bestonden uit baksteen. Aan de straatzijde, waaraan zich de entree met bovenliggende kantoorruimten bevond, had het pand een plat dak.

Fig. 3: Noordwestgevels van de panden aan de Larenseweg.

De bedrijfshallen bezaten schaaldaken van beton bedekt met mastiek.

Aan de buitenzijde werden potentieel toegankelijke plaatsen voor vlemuissoorten aangetroffen in spouwmuren, kieren tussen verschillende gebouwdelen en/of pilaren en achter loodslabben.

Fig. 4: Ontluchtingsroosters in de spouwmuur.

Fig. 5: Kieren aan buitenzijde van het pand aan de Larenseweg 34.

Via kierende ramen en gaten waar eens leidingen liepen, wordt toegang geboden tot de binnenzijde van het gebouw.

Inspectie aan de binnenzijde van het pand leverde diverse sporen die duiden op de aanwezigheid van huismuis en vogels. In het pand had een ekster zijn territorium. In het pand waren kieren en loze ruimten aanwezig, waaronder een kruipruimte en ruimten tussen systeemplafonds en de stortvloer. Een aantal van deze plaatsen is potentieel geschikt voor het verblijf van vleermuizen en mogelijk vanuit de spouwmuur en/of van binnenuit toegankelijk. De donkere kelder bood minder potentieel geschikte verblijfplaatsen vanwege de gladde muren en nauwe aansluitingen tussen betonplaten en plafond.

Plangebied: Larensseweg 36

Het pand bevond zich eveneens in een verharde omgeving. Het terrein was met klinkers verhard, met een opslag van ruijtekruiden waaronder Canadese vijfstraal en hertschoornweegbree. Het pand is voorzien van natuurstenen gevelplaten die kieren. De bakstenen zijgevel op het zuidwesten was toegankelijk. Op diverse plaatsen op het dak waren loodslabben aanwezig.

Fig. 6: Larensseweg 36.

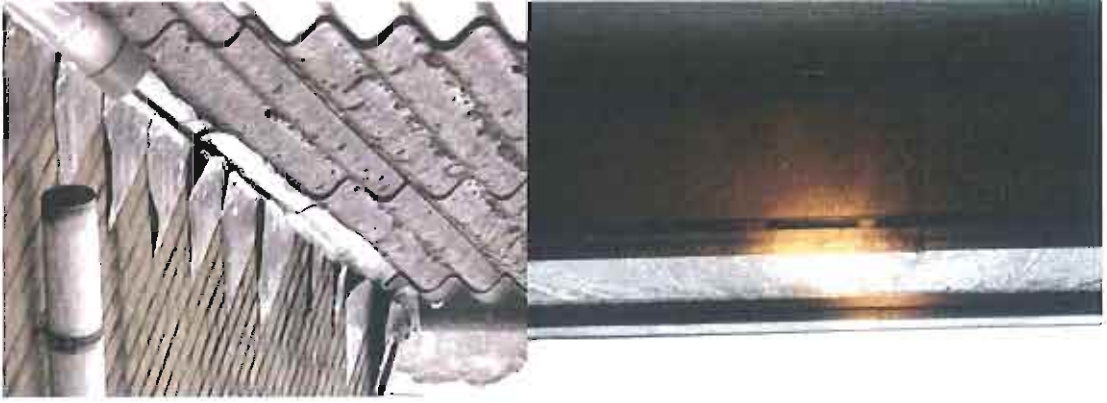

Fig. 7: Kieren tussen de gevelplaten en loodslabben.

De panden van het plangebied zijn door de toegankelijkheid van spouwmuren en daklagen, potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuissoorten. Tussen de natuurstenen gevelplaten is een vermoedelijke waarneming gedaan van de gewone dwergvleermuis.

De voormalige melkfabriek vormt potentieel geschikte kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuissoorten zoals gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De bijgebouwen en het pand aan de Larenseweg 36 zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaats.

gebouwdeel		geschikt / toegankelijk	sporen
Larenseweg 34	spouw	goed toegankelijk via open roosters en stootvoegen, mogelijk via kieren langs daklijsten; potentieel geschikt	niet toegankelijk voor inspectie
	daklagen	mogelijk toegankelijk via spouwmuren en kieren langs daklijsten; potentieel geschikt	niet toegankelijk voor inspectie
	systeemplafonds	goed toegankelijk via kierende ramen; matig geschikt voor vleermuizen	beperkt toegankelijk voor inspectie, geen mest of urinesporen van vleermuizen
	kelder	goed toegankelijk via gaten en kieren; niet geschikt voor vleermuizen.	geen mest of urinesporen van vleermuizen
bijgebouwen	daklagen	mogelijk toegankelijk via kieren langs daklijsten; potentieel geschikt.	niet toegankelijk voor inspectie
	spouw	niet aanwezig	nvt
schoorsteen		toegankelijk en geschikt voor vleermuizen (mits met stagnerende luchtlaag in de schacht)	niet toegankelijk voor inspectie
Larenseweg 36	spouw	aanwezig	niet toegankelijk voor inspectie
	daklagen	toegankelijk via loodslabben en daklijsten; potentieel geschikt	niet toegankelijk voor inspectie
	natuurstenen gevelplaten	goed toegankelijk; zeer geschikt voor vleermuizen	beperkt toegankelijk voor inspectie; vleermuis waargenomen

Tabel 1: Resultaten visuele inspectie van de gebouwen.

3.3 Resultaten overige soorten

Op het verharde erf van de Larenseweg 34 werden ruigtekruiden van de voedselrijke grond waargenomen. In de groenstrook werden naast tuinplanten zoals cotoneaster en dalmatiëklokje, kruiden van de voedselrijke en verstoorde grond waargenomen. Op het terrein werden huismus, kauw en zwarte roodstaart waargenomen. Onder andere de kauw is een holenbroeder, waarvoor de bebouwing geschikte hollen bezit. Ook vormt de bebouwing geschikte plaatsen (holen) voor broedvogels zoals zwarte roodstaart, gierzwaluw en huismus.

In de avond werd een gewone pad waargenomen. Op het terrein ontbreken geschikte (overwinterings)habitats voor de soort. In deze periode trekken amfibieën naar hun overwinteringshabitat waardoor dit naar alle waarschijnlijkheid een migrerend individu was.

Van de vaatplanten, reptielen, vissen, libellen, dagvlinders, sprinkhanen en overige ongewervelden worden in het plangebied geen zeldzame en/of bedreigde soorten verwacht. In het plangebied ontbreken geschikte habitats voor deze soortgroepen. De meeste ervan zijn afhankelijk van permanent schoon water en/of specifieke waardplanten.

Directe omgeving

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit woningen met stedelijke tuinen. Langs de openbare weg ontbreken doorlopende groenstructuren. Ten zuiden van het plangebied, langs de Eemnesserweg, bevond zich een dubbele bomenrij.

4 Indicerend vleermuizenonderzoek

4.1 Doelstelling

Het vleermuizenonderzoek had tot doel:

- het vaststellen of uitsluiten van de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen.

4.2 Methoden van het onderzoek

Het veldonderzoek bestond uit een detectoronderzoek met behulp van een Pettersson D240X ultrasoondetector. Indien nodig werden time-expansion opnamen gemaakt voor nadere analyse in het programma Batsound.

Het onderzoek richtte zich op de volgende aspecten:

1. Het lokaliseren van paarverblijfplaatsen van vleermuizen door het opsporen van in hun territoria roepende (batsende) mannetjes;

Daarbij werd uitgegaan van de voor deze methode aanbevolen inventarisatieperiodes en werkwijze⁴.

4.3 Uitvoering en resultaten van het onderzoek

De weersomstandigheden waren matig tot ongunstig voor vleermuizenonderzoek.

- Bij regenval en harde wind is het mogelijk dat vleermuizen hun verblijfplaatsen niet verlaten of elders een schuilplaats zoeken;
- Bovendien kon het onderzoek door de weersomstandigheden niet volledig uitgevoerd worden.

datum	tijdstip	onderzoekstype	weersomstandigheden
30-9-2008	19.30-21.35 u	verblijfplaatsen vleermuizen	14 °C / 5 Bft / neerslag.

Tabel 2: weersomstandigheden bij het veldonderzoek.

In de avond kort na zonsondergang (19u19) werd een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen aan de Larenseweg.

Inspectie van de eerder aangetroffen verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, leverde geen zichtwaarneming van een individu, waardoor het aannemelijk is dat de foeragerende vleermuis in het pand aan de Larenseweg 36 verblijft.

Doordat de weersomstandigheden verslechterde (stormachtige wind) en er later geen activiteiten meer werden waargenomen werd het onderzoek afgelast.

⁴ De opzet en uitvoering van het veldonderzoek is conform de verantwoordelijke overheid (Dienst Regelingen / Dienst Landelijk Gebied) en de zoogdiervereniging VZZ aangerekte methoden en richtlijnen (Limpeys, 2004 / Limpeys, H.J.G.A., P. Twisk, G. Veenbaas, 2004). Een en ander conform de Handreiking Flora- en Faunawet, DLG (2006) en de cursus "Vleermuizen en Planologie van de VZZ (2006).

	nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Status FF-wet	
zoogdieren	huismuis	Mus domesticus	geen status	habitat
	gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	tabel 3; HR	habitat
	ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	tabel 3; HR	habitat
	laatvlieger	Eptesicus serotinus	tabel 3; HR	habitat
vogels	kauw	Corvus monedula	tabel 2	habitat
	ekster	Pica pica	tabel 2	habitat
	zwarte roodstaart	Phoenicurus ochruros	tabel 2	habitat
	huismus	Passer domesticus	tabel 2; RL	habitat
amfibieën	gewone pad	Bufo bufo	tabel 1	passerend
reptielen	nvt			
vissen	nvt			
libellen en dagvlinders	nvt			
overige ongewervelden	nvt			
vaatplanten	nvt			

Tabel 3: Waargenomen soorten.

HR= soort van de Habitatrichtlijn; RL= soort van de Lijst van gevoelige en kwetsbare soorten.

5 Conclusie met betrekking tot de Flora- en faunawet

5.1 Beschermden soorten

In het plangebied werd vijf algemeen beschermde soorten en één juridisch strikt beschermde soort waargenomen (zie tabel 1). De huismuis heeft geen wettelijk beschermde status. Voor algemeen beschermde soorten met een tabel-1-status van de Flora- en faunawet geldt op voorhand een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen.

Alle waargenomen vogelsoorten hebben een tabel-2-status van de Flora- en faunawet. De huismus is opgenomen in de Rode Lijst van gevoelige en kwetsbare soorten. Opname van een soort in een Rode Lijst, biedt een soort geen juridische bescherming.

Het Ministerie van LNV verleent voor soorten in tabel 2 en tabel 3 alleen ontheffing wanneer kan worden aangetoond dat de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast door de voorgestelde ingrepen.

5.2 Ontheffingen en maatregelen

Bij ruimtelijke ingrepen geldt op voorhand een vrijstelling voor algemeen voorkomende diersoorten, op voorwaarde dat een lichte toets heeft plaatsgevonden (zie Bijlage 2: Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet). Deze ecologische quickscan geldt als lichte toets. Op basis van artikel 2 van de Flora- en faunawet geldt de zorgplicht, die stelt dat binnen alle redelijkheid schade aan flora en fauna zo veel mogelijk moet worden beperkt.

Voor de algemeen beschermde soorten die in het plangebied voorkomen hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

Alle in Nederland voorkomende broedende vogelsoorten worden beschermd door de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Het verstoren van broedende vogels tijdens het broedseizoen, dat globaal loopt van 15 maart tot 15 juli, is dan ook niet toegestaan.

5.2.1 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen die op basis van de bevindingen van deze quickscan in het plangebied worden verwacht hebben een tabel-3-status van de Flora- en Faunawet en zijn daarom streng beschermd. Dat betekent onder andere dat het verboden is om vaste rust- en verblijfplaatsen van deze dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (art. 11). Het vernietigen of verstoren van vliegroutes en/of foerageergebieden die voor een verblijfplaats van essentieel belang zijn, is onder het zelfde artikel verboden.

In de winterperiode is het niet mogelijk om de aanwezigheid van vleermuizen volledig aan te tonen of uit te sluiten. De bebouwing beschikt over spleetvormige ruimten die voor vleermuizen toegankelijk zijn. Ook kon niet aangetoond of uitgesloten worden of het pand een parplaats is. Door het late tijdstip van onderzoek onder ongunstige weersomstandigheden, kon het onderzoek niet volledig worden uitgevoerd.

Voor vleermuizen wordt een aanvullend veldonderzoek aanbevolen met behulp van een batdetector. Dit veldonderzoek heeft als doel vast te stellen, dan wel uit te sluiten of de bebouwing gebruikt wordt door vleermuizen en door welke soorten. Het veldonderzoek dient voor deze planvorming te bestaan uit minimaal drie veldbezoeken in het voorjaar – vroege zomer.

In de periode eind april, begin mei een avondonderzoek voor het vaststellen van parplaatsen. Om de aanwezigheid van (kraam)kolonies en hun gebruik van de bebouwing vast te stellen dienen in ieder geval twee ochtendbezoeken in de kraamperiode (bij voorkeur mei-juni) te worden uitgevoerd. Bij de onderzoeken kan ook bepaald worden wat de rol is van de directe omgeving van het plangebied.

Wanneer kolonies aanwezig zijn of sprake is van belangrijke vliegroutes geldt dit veldonderzoek als basis voor het advies op welke wijze met vleermuizen dient te worden omgegaan.

Alleen dan kan het uiteindelijke effect van de planvorming voorspeld worden en kunnen bij een verwacht negatief effect concrete mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld worden. Deze maatregelen vormen de basis van het plan van aanpak waarmee een ontheffing van de Flora- en Faunawet verkregen kan worden. In dit stadium is het nog niet mogelijk om deze maatregelen te omschrijven.

5.2.2 Broedvogels: mitigerende maatregelen

In de winterperiode is het ook niet mogelijk om de aanwezigheid van broedvogels, die alleen in het broedseizoen (15 maart - 15 juli) van bebouwing gebruik maken, aan te tonen of uit te sluiten. De bebouwing beschikt over geschikte spleetvormige ruimten voor broedvogels zoals de gierzwaluw.

Ten aanzien van broedende vogels verleent het ministerie van LNV geen ontheffing. Het is aan te bevelen werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten beschermd. Vogels zijn dan extra gevoelig voor verstoring. Werkzaamheden moeten met zorg voor de broedlocatie(s) worden uitgevoerd, zoals door het aanhouden van een minimale, soortafhankelijke rustzone.

Soortgroep	Nederlandse naam	Status Ff-wet	maatregelen	Vervolgonderzoek tbv ontheffingsaanvraag
zoogdieren	gewone dwergvleermuis	tabel 3; HR	te formuleren na onderzoek	ja
	ruige dwergvleermuis	tabel 3; HR	te formuleren na onderzoek	ja
	laatvlieger	tabel 3; HR	te formuleren na onderzoek	ja
vogels	kauw	tabel 2	zorgplicht/mitigerend	nee
	ekster	tabel 2	zorgplicht/mitigerend	nee
	zwarte roodstaart	tabel 2	zorgplicht/mitigerend	nee
	huismus	tabel 2; RL	zorgplicht/mitigerend	nee
amfibieën	gewone pad	tabel 1	zorgplicht/mitigerend	nee

Tabel 4: . Ontheffingen en maatregelen.

5.2.3 Maatregelen en onderzoekskalender

Maanden	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
werkzaamheden bij bomen en heesters												
Sloopwerkzaamheden gebouwen												
Vleermuizenonderzoek:												
Kraamverblijfplaatsen												
Foerageerroutes												
Paarplaatsen												
Mega-winterverblijfplaatsen dwergvleermuizen												
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="width: 15px; height: 15px; background-color: #90EE90; margin-right: 5px;"></div> = toegestaan </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="width: 15px; height: 15px; background-color: #FF0000; margin-right: 5px;"></div> = niet toegestaan </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="width: 15px; height: 15px; background-color: #FFA500; margin-right: 5px;"></div> = onderzoek aanbevolen </div> </div>												

Tabel 5: Perioden voor werkzaamheden en onderzoek.

6 Literatuur

- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Utrecht: K.N.N.V.
- Brown, R., J. Ferguson, M. Lawrence, D. Lees. 2002. *Vogelsporen. De determineergids voor veren, braakballen, schedels en andere sporen van Europese vogels*. Baarn: Tirion.
- Diepenbeek, A. van. 2003. *Veldgids diersporen*. Utrecht: K.N.N.V.
- Diepenbeek, A. van, R. Creemers. 2006. *Herkenning amfibieën en reptielen*. Nijmegen: Stichting RAVON.
- Diepenbeek, A. van, J. van Delft. 2006. *Het waarnemen van amfibieën en reptielen*. Nijmegen: Stichting RAVON.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. *Handreiking Flora- en Faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling*. Utrecht: Dienst Landelijk Gebied.
- Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers. 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. Utrecht: K.N.N.V.
- Meijden, R. van der. 2005. *Heukel's flora van Nederland*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Nöllert, A., C. Nöllert. 2001. *Amfibieëngids van Europa*. Baarn: Tirion.
- Schober, W., E. Grimmberger; Peter Lina (vert. en bewerk.). 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa Azoren en Canarische Eilanden*. Baarn: Tirion.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Leiden: Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, K.N.N.V. Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland.
- Vos, D. de, L. de Meersman. 2005. *Wat zingt daar? Vogels herkennen aan hun zang en roep in Nederland en Vlaanderen*. Utrecht: K.N.N.V.
- Weeda, E., R. Westra, Ch. Westra, T. Westra. 1985. *Nederlandse ecologische flora. Wilde planten en hun relaties, deel 1 t/m 5*. Amsterdam: IVN, in samenwerking met VARA en Cewin.
- Wynhoff, I., C. van Swaay, J. van der Made. 2001. *Veldgids Dagvlinders*. Utrecht: K.N.N.V.

Overige Bronnen:

www.hilversum.nl
www.minlnv.nl
www.natuurloket.nl
www.ravon.nl
www.vzz.nl
www.waarneming.nl

Bijlage 1: Vleermuizen en de wet

Flora- en faunawet

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen genieten strikte bescherming onder de Flora- en faunawet. De wet is aangevuld met een Algemene Maatregel van Bestuur met betrekking tot artikel 75 aangaande de vrijstellingen van de verbodsbepalingen. Alle inheemse soorten vleermuizen zijn opgenomen in tabel 3 van bijlage 1 van de AMvB en zijn daarmee strikt beschermd. De wet kent ten aanzien van deze soorten een zorgplicht en verbodsbepalingen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee tenzij'-beginsel. Beschermen staat voorop, ingrijpen is een uitzondering. De wet vereist dat zorgvuldig met dieren wordt omgegaan. Deze 'zorgplicht' houdt in dat iedereen:

- voldoende zorg in acht neemt voor alle in het wild voorkomende dieren en hun leefomgeving.
- die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Verbodsbepalingen

Voor inheemse diersoorten zijn er, naast de zorgplicht (art. 2) ook verschillende verbodsbepalingen van toepassingen:

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (art 9).
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten (art 10).
- Het is verboden nesten, hollen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (art 11).
- Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen. (art. 12)

Ten aanzien van artikel 11 wordt in de wet niet gesproken van permanente verblijfplaatsen. Dat betekent dat verblijfplaatsen die door vleermuizen terugkerend periodiek worden gebruikt ook beschermd zijn in de periode dat de vleermuizen daarin niet aanwezig zijn. Winterverblijven zijn dus ook in de zomer beschermd en zomerverblijfplaatsen (bijvoorbeeld kraamkolonies) ook in de winter.

Onder de verbodsbepaling van artikel 11 valt ook het verbod op het aantasten van de functionaliteit van vaste rust- of verblijfplaatsen.

Bijlage 2: Beeldkwaliteitsplan Larenseweg

Deelgebied 3

Melkfabriek en omgeving

Behalve de restauratie en de herbestemming van dit fabriekscomplex zal dit complex, en met name de monumentale noordgevel met de schaaldaken, vanaf de Larenseweg prominent zichtbaar moeten worden. De bestaande loods aan de noordzijde dient hier dan ook te verdwijnen. Op deze wijze kan een goed ensemble gemaakt worden tussen twee industriële complexen (de voormalige melkfabriek en de voormalige sigarenfabriek) met een tweetal statige panden (de twee villa's).

Op het achterterrein is het wenselijk dat het zicht op de achterkanten van de bebouwing van de Eemnesserweg wordt weggenomen met kleinschalige (woon)gebouwen, die qua schaal en maat aansluiten op de woningen van de Eemnesserweg. Ook op deze plek is het wenselijk om een korte doorsteek voor voetgangers en fietsers te maken tussen het melkfabriekterrein en de Eemnesserweg, zeker als er in het verbouwde complex ook voorzieningen voor de buurt komen.

In plaats van het huidige beeld van een fabriekscomplex omgeven door asfalt is het gewenste beeld een monumentaal industrieel complex omringd door groene gazons en speelplaatsen.

Bron: <http://www.hilversum.nl/projecten/stedelijkevernieuwing/beeldkwaliteitsplanlarenseweg.pdf>

Bijlage 3: Rapportage natuurloket

